

**LIBRIS**

We know  
books

Coperta : Adi Cristi

Redactori de carte: Mihael Balint, Dan Iacob

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:**

**Frăsilă, Petru**

**Galeria cu oglinzi. Portrete pentru fiul meu / Petru**

Frăsilă – Iași: Editura Timpul, 2013

ISBN 978-973-612-483-9

I. Dram, Const. (pref.)

II. Cristi, Adi (post.)

III. Holban, I. (post.)

821.135.1-4

© **Petru Frăsilă** și Editura Timpul (2013)

**Petru Frăsilă**

**GALERIA CU OGLINZI**

**Portrete pentru fiul meu**

**TIMPUL**

IAȘI, 2013

În **Galeria cu oglinzi. Portrete pentru fiul meu**, ca și în **Viața pe tabla de șah**, totul curge într-un *timp al poveștilor*, în (auto)biografie, la o oră de bilanț: pe un pat de spital în cartea precedentă, în Ajunul Crăciunului aici, cu prietenii Nea Costică, Primarul, Fane „australianul”, Dorin și Norina, Dan, Eugen, Noni – persoane publice, bine cunoscute telespectatorilor de la Prima Tv. –, ilustrând, toți, prin portretele lor, spusa lui Brâncuși: „Lucrurile nu sunt greu de făcut, greu este să te pui în starea de a le face”. Iar Petru Frăsilă s-a pus în starea de a scrie literatură, iată, de cea mai bună calitate.

**Ioan Holban**

## CUPRINS

*Rame afective pentru niște călători pe veșnic drum,*  
 prefață de Constantin Dram / 5

*Cuvântul autorului / 11*

Câinele / 13

Releul Pietricica / 25

Crăciun la gura șemineului / 31

Nea Gică / 45

Bunicu / 56

Doamna Dirigintă / 74

Marcel / 83

Descălecătorul / 91

Mergi mai departe / 99

*Aminitiri de dincolo de copilărie,*

Postfață de Adi Cristi / 103

*Despre viață pur și simplu,*

postfață de Ioan Holban / 109

contureze trăsături de caracter, neliniști ori resemnări, pe când icoana deschide spre o realitate care nu mai este din lumea aceasta, dar care stă la temelia lumii, Împărăția lui Dumnezeu.

În *Viața pe tabla de șah*, am zăbovit poate prea mult asupra persoanei mele, lăsând în umbră o serie de portrete pe care le port în suflet. M-am gândit, de aceea, să-mi încerc condeiul și pe teritoriul povestirii, unde imaginația și realul, amintirea și ficțiunea se pot împleti spre a contura câteva chipuri de oameni. Și pentru că am lângă mine un pui de om ce a început să se deschidă, la cei 16 ani ai lui, spre înțelegerea tai-nelor naturii umane, m-am gândit să-i dedic aceste portrete.

Nu vreau să dau lecții, nu vreau să fiu moralizator. Doresc doar să-l iau de mână, să vă iau de mână, spre a vă purta printr-o galerie în care, ca într-o oglindă, vă veți recunoaște, poate, la un moment dat, și veți cădea pe gânduri...

## Câinele

Târziu de octombrie... Mă plimb pe malul lacului împreună cu fiul meu, încercând să-l fac să simtă toamna prin ochii lui Labiș: *Toamna îmi îneacă sufletul în fum/ Toamna-mi poartă-n suflet roiuri de frunzare/ Dansul trist al toamnei îl dansăm acum/ Tragică beție, moale legănare...*

- Tragică beție?, mă întrebă mirat.

- Beție a sufletului, a inimii învăluită în melancolie, în roiuri de frunzare... frunzele amintirilor... dar nu cred că poți înțelege, ești prea mic pentru a avea amintiri.

- Ba nu sunt mic, am aproape zece ani și îmi amintesc o mulțime de lucruri. Când eram mic, la mămăița...

- Nu despre astfel de amintiri este vorba... Am fost învățați greșit în școală că Eminescu își corecta poeziile. El, de fapt, căuta cuvântul ce exprimă adevărul, ceea ce este cu totul și cu totul altceva.

Fiul meu n-a mai spus nimic de data aceasta. Vorbisem ca pentru mine, pășind rar pe marginea șoselei ce ocolea lacul, cu privirile pierdute pe coama muntelui din față. Când am întors capul, mirat de tăcerea lui, am realizat că nu mai era lângă mine. Rămăsese câțiva pași în urmă, întors spre lac, cu vântul care-i încâlcea părul și privirea odihnită de luciul apei.

- Ce faci?

- Tati, în apa asta sunt pești mari?

- Sunt.

- Cât de mari?

- Știu eu, poate cei mai mari au unul sau două kilograme.

- Și putem să-i prindem?

- Dacă am avea o undiță, momeală și noroc... poate. Ți-ar place să pescuim?

- Cum să nu!

- Da, dar trebuie să-ți spun că pescuitul presupune răbdare, multă răbdare și dragoste. Pescarul vine adesea și aruncă mâncare în lac, pregătindu-și viitorul loc de pescuit. El are grijă de pești cum vânătorul are grijă de vânat, punând iarna mâncare, în pădure, cerbilor, caprelor, urșilor. Pescuitul, vânatoarea, albinăritul, grădinăritul, toate aceste preocupări ale omului se fac cu iubire, cu suflet. Pescarii de duminică, vânătorii de duminică nu sunt, de fapt, pescari și vânători.

- Înțeleg. Eram într-o zi cu bunelul cu mașina și, la o intersecție, s-a petrecut nu știu ce incident. El a frânat brusc și a rostit, printre dinți: *Of, șoferi de duminică...*

- Ei, vezi, ai înțeles.

- Ceea ce te doare îți trece, numai ceea ce ai înțeles nu-ți trece niciodată.

- De unde știi tu versul ăsta?

- Te-am auzit pe tine spunându-l, mi-a plăcut și l-am reținut.

- E bine că l-ai reținut, dar trebuie să-l trăiești ca să devină al tău. Altfel rămâne o simplă vorbă...

Drumul ne purta de-a lungul lacului. Trecusem pe nesimțite de debarcader și ne aflam în fața pârauului ce ne despărțea de muntele pe vârful căruia, odinioară, dacii duraseră o cetate.

- Mergem mai departe?

- Da, dar nu mai avem mult timp. În curând se lasă seara și trebuie să ne întoarcem.

- Trecem râul, ocolim dealul, vedem apusul de soare și ne întoarcem, bine?

- Bine.

Așa am făcut. În câteva minute eram pe versantul opus, pe drumul ce avea să ne scoată la lumina asfințitului.

- Știi că pe vârful acestui munte a fost o cetate dacică? Bătrânii povestesc că exista un pod suspendat, făcut din liane, piei de animale, lemn, care traversa valea.

- Chiar?

- Chiar! O să urcăm într-o zi până sus, să-ți arăt vechile ziduri. De fapt, vechile temelii...

Drumul ne-a scos iar pe malul lacului. Soarele se apropia de apus, înroșind orizontul. Era o priveliște ce te ducea cu gândul la cosmos, la infinitele lumi. Stăteam tăcuți, pironiți locului, hipnotizați de lumina asfințitului. Dar totul se consumă în câteva minute.

- Ce garduri înalte are casa asta, constată băiatul meu. Ce-o fi înăuntru?

- Ești curios?

- Sunt. Hai să ne apropiem, poate găsim vreo spărtură în gard, să privim puțin...

- Nu, nu ne apropiem, îi răspund și ochii îmi rămân pironiți asupra porților închise.

Apoi simt cum mi se umezesc și o lacrimă începe să se prelingă pe obraz.

- Ce ai, plângi?

- Nu, nu plâng, este din cauza vântului. Știi, curiozitatea este un păcat. Trebuie să te educi să nu fii curios. Ceea ce îți este dat să știi, să cunoști, lucruri sau persoane, le vei cunoaște cu siguranță. Dar ceea ce nu ți-e dat să știi, nu vei ști niciodată, indiferent cât de curios ești.

Pășim, unul lângă celălalt, tăcuți. Apoi mă simt dator să-i dau o explicație.

- Te-am mințit adineori. Mi s-au umezit ochii pentru că mi-am amintit de un om, de un om bolnav de curiozitate. O curiozitate copilărească până la urmă, nevinovată. Dar această curiozitate l-a pierdut. Tinerețea i se suprapusese peste perioada de după război și, deși avea stofă de lider, fără studii superioare nu reușise să urce prea mult pe scara socială.

- *Nu participam la ședințele de partid, îmi spunea, pentru că nu eram membru, iar când se discutau probleme de producție mă atacau în lipsă, îmi puneau în spate minciuni, greșeli pe care nu le făcusem. Și atunci, am tras câteva sfori, deși nu aveam un dosar prea bun, și am intrat în partid. Asta doar ca să mă pot apăra în ședințe.*

Se însera. Mergeam împreună cu băiatul meu, tăcuți, unul lângă celălalt. El, care era un iscoditor îmi respecta, iată, tăcerea. Fosisem cuvinte de neînțeles pentru el, partid, ședințe, producție, dar nu întrebases nimic. Îmi simțise starea de emoție și-mi respecta nevoia de singurătate. O singurătate de câteva minute. Dar în mintea mea dialogul cu acel om se derula în continuare.

\*

S-a ridicat prin forțe proprii, fără să aibă posibilitatea, în anii cincizeci ai secolului trecut, să urmeze studii superioare. Era însă născut să fie lider...

- Când mi-am luat mașină, îmi povestea, prin anii 1960, am obținut aprobare de la minister. Era un autoturism străin, de la frații noștrii din țările vecine - fața i se umplea de un zâmbet larg când spunea aceasta - și trebuia aprobare specială. Nu mai era o altă mașină la fel în tot orașul pe vremea aceea. Am reușit să obțin aprobarea pentru că am îndrăznit. Oricum, nu aveam ce pierde. Mi-am spus: Dacă încerc am două șanse, să mi se aprobe cererea sau să mi se respingă, iar dacă nu încerc n-am nicio șansă. Am încercat și am reușit...

A fost un om căruia i-a plăcut să trăiască bine, să aibă cea mai bună mâncare, cel mai bun vin, cele mai bune haine. Pentru toate astea, de la un prag încolo, trebuie să faci compromisuri...

- Într-o întrevedere, îmi spunea, trebuie să te ai bine cu directorul, restul personalului nu este

periculos, nu te poate lovi. Chiar dacă încearcă, nu te afectează de vreme ce te protejează directorul.

Și el a fost prieten cu directorul. Avea acces la o serie de privilegii, dar a muncit mult pentru aceasta.

– Într-o iarnă, am stat trei ore la poarta unui înalt funcționar din minister. Nu mai venea, dar eu aveam să-i dau un pachet, într-o perioadă când nu se prea găsea mâncare decât puțină și de proastă calitate. Trebuia să i-l dau personal, să mă vadă, ca a doua zi, la biroul lui din minister, să mă recunoască. Mă duceam la București burdușit cu carne, brânză, brazi de Crăciun, miel de Paște și obțineam aprobări.

Pe vremea aceea autorizațiile pentru circulația autovehiculelor în țară se dădeau pe județe. Aveai autorizație pentru un anumit județ, puteai trimite mașinile acolo, nu aveai, erai nevoit să renunți la anumite lucrări. Iar el, prin relațiile pe care și le formase, obținea autorizații de transport pentru toate județele. Când rostea cuvântul București, fața i se lumina. Mașina cu brazii de Crăciun oprea și la câte un hotel important din București și, când avea delegație la minister, era cazat acolo și tratat ca un prinț.

– Să iei masa la Athenee Palace, îmi spunea, la Hotel București, un morun, un vin bun, vechi, să urci apoi în cameră sau să ieși la o plimbare... erau lucruri „regești” la acea vreme. Eu am trăit multe astfel de seri. N-am avere. Aș fi putut să-mi fac vilă, și-au făcut atâția, dar n-am vrut asta.

I-a plăcut în schimb să-și trăiască din plin viața. Cu o structură robustă, virilă, moștenită pe linie

paternă, cu un psihic echilibrat, bine așezat în el însuși, absolvent magna cum laude al Școlii Vieții, reușea să iasă din orice situație. Era printre puținii bărbați care știau să facă un compliment unei femei, să ofere o floare, să se bucure de puterea banului. I-a plăcut să trăiască asemenea unui boier și a trăit ca un boier.

\*

– De ce ai spus bolnav de curiozitate?, îmi întrerupe băiatul meu șirul povestirii.

– Pentru că această curiozitate l-a pierdut. Ieșise la pensie și, deși trecuse bine de șazeci de ani, era în plină putere. Îmi povestea cum, după ce pășise pe pragul vârstei de cincizeci de ani, începuse să acorde mare atenție sănătății. Gata cu chefurile prelungite, cu nopțile pierdute, cu delegații prin toată țara. Mergea la băi, făcea controale medicale, iar dacă era nevoit totuși să se trateze de vreo afecțiune, dorea să se vindece cât mai repede. Doctorul îi recomanda, de exemplu, să ia două pastile la șase ore, lua trei la șase ore, așa, ca să grăbească vindecarea. Boala era pentru el cel mai mare disconfort. Se resemnase însă în ceea ce privește bolile moștenite; o dantură precară, o afecțiune a prostatei, o tensiune arterială ridicată.

– Știi, mi-a spus într-o zi, înainte să intri la tratament, la băi, la nămol, îți ia tensiunea. Mi-au găsit 17 cu 9. E mare, mi-a zis doctorul, nu vă pot lăsa să începeți tratamentul decât după ce se stabilizează.

- Domnule doctor, le fac pe răspunderea mea. Așa am eu tensiunea de ani de zile. Trupul s-a obișnuit cu ea. Și am făcut tratamentul... râdea și fața i se lumina... l-am făcut.

În meseria lui atinsese pragul de sus al măiestriei. Cu un simplu telefon rezolva probleme care pentru alții erau insolubile. Rețeaua de cunoștințe atent cultivată își arăta roadele, de la nivelul administrației locale până la cel al ministerelor. Numele lui, rostit la telefon, era adesea echivalent cu *sesam, deschide-te*. Având această plasă de relații, a ajutat multă lume. Era un om inteligent, avea o inteligență nativă, pe care un autor o definește ca fiind bunătate a inimii și știința de a pierde. La Revoluția din Decembrie 1989, avea aproape șaiszeci de ani, viața lui se scursese într-o epocă ce ținuse poporul român în șah timp de aproape cincizeci de ani și n-a mai putut înțelege ceea ce a urmat. În discuții își apăra cu suplețe dar, uneori, și cu îndârjire, pozițiile politice, economice, simpatiile de după 1989. Între alte subiecte preferate era și cel religios. Îl preocupa, de exemplu, problema creștinismului, spărtura de după 1054 în catolicism, ortodoxie și protestantism.

- Îmi convine, îmi spunea, că liturghia catolică este mai scurtă. Mă trezesc mai devreme dimineața și, în drum spre serviciu, pot asista la slujbă.

Îl preocupau taina icoanei, sfintele taine, respectarea postului, el, care era un gurmand, dar și un foarte bun bucătar.

Lăsa să se înțeleagă faptul că nu se temea de moarte:

- Răbojul, există undeva un răboj. Când ți s-au terminat zilele, gata, mori, nu contează câți ani ai, cât de sănătos ești... răbojul.

Și făcea un gest cu mâna, în aer, ca și când ar fi notat ceva pe un răboj imaginar.

Într-o zi, mi-a povestit o pățanie comică ce putea să-i curme viața:

- Eram în concediu pe litoral și m-am îmbolnăvit. Poate că plecasem gata bolnav de acasă și nu mi-am dat, îmi povestea râzând, știind ce curs avea să urmeze povestirea. Un dermatolog, prieten cu mine, mi-a prescris un unguent. N-am fost atent, de fapt cred că n-am știut, nu mi s-a spus și, cu mâinile pline de acea unsoare, m-am scărpinat pe față, mi-am atins aproape toate părțile trupului. Mai mult, m-am expus și la soare. În câteva ore pielea mea era un vulcan. Tot restul concediului am stat în hotel... îți închipui...

- Poate că ați dat prea mult unguent deodată, am observat eu.

- Normal că am dat... spuse râzând... ca să mă vindec mai repede.

\*

- Dar nu mi-ai spus, tată, de ce era bolnav de curiozitate?

- Ieșise la pensie și, se știe, pensionarea este unul dintre cei mai puternici factori de stres. Dar el lupta bine cu stresul adus de pensionare. Făcea